

ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Διανοούμενοι τής 'Αριστεράς σέ υπεύθυνα κυβερνητικά πόστα

Είναι κοινό μυστικό ότι σημαντικός αριθμός στελεχών τής εκτός ΠΑΣΟΚ 'Αριστεράς, έχουν αναλάβει υπεύθυνες πολιτικές θέσεις στον κυβερνητικό μηχανισμό. Πρόκειται για ένα φαινόμενο πού ξεκίνησε δειά-δειά λίγους μήνες μετά τις εκλογές, για να πάρει στη συνέχεια όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις. Δεν αναφερόμαστε προφανώς στο γεγονός ότι πολλοί δημόσιοι υπάλληλοι προέρχονται από την 'Αριστερά, φαινόμενο πού ασφαλώς προϋπήρξε του ΠΑΣΟΚ, ούτε στο επίσης αυτόνοτο ζήτημα ότι μετά τις εκλογές άρθηκαν κάποια παραδοσιακά έμποδια πού όρθώνονταν ανάμεσα στους προοδευτικούς διανοούμενους και τό κράτος.

Τό θέμα μας είναι ότι για πρώτη φορά άπασχολούνται στή θέση του κρατικού λειτουργού διανοούμενοι τής 'Αριστεράς πού καλούνται να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους με την ιδιότητα του πολιτικού στελέχους. Γιατί βέβαια πρώτη ή Δεξιά έπιχείρησε να αξιοποιήσει σέ υπεύθυνες θέσεις αυτό τό δυναμικό, πάντα όμως σέ συνάρτηση με κάποια άυστηρά τεχνοκρατική λειτουργία. Είναι γνωστό π.χ. ότι ό βασικός σύμβουλος του Στ. Μάνου ήταν στέλεχος του ΚΚΕ έσωτ.

Τό σημερινό όμως φαινόμενο είναι διαφορετικό. Δεν έχουμε να κάνουμε με την άναρρίχηση σέ άνωτερες θέσεις τής κρατικής ιεραρχίας κάποιων στελεχών, πού με τά τυπικά τους προσόντα διασκέδασαν την πολιτική τους προέλευση. Στις περιπτώσεις πού αναφερόμαστε ή (αρι-

στερή) πολιτική προέλευση συμπεριλαμβάνεται στα τυπικά προσόντα και έχει άπόλυτη συνάρτηση με τις άρμοδιότητες και τά καθήκοντα πού τούς άνατίθενται.

Θά προσπαθήσουμε να περιγράψουμε τό φαινόμενο άνιχνεύοντας τά κοινά χαρακτηριστικά αυτών των περιπτώσεων. 'Ας μάς συγχωρήσουν οι έξαιρέσεις πού δεν μπορέσαμε να τις διακρίνουμε.

Η έκταση του φαινομένου

Πρέπει να πούμε άπ' την άρχή ότι τόσο τό αριθμητικό, όσο και τό τό πολιτικό βάρος αυτών των στελεχών είναι ελάχιστο σέ σύγκριση με τον συνολικό κρατικό μηχανισμό. Δεν υπάρχει ωστόσο ύπουργείο ή κρατικός οργανισμός πού να μην προσφέρει τά δικά του παραδείγματα «ειδικών» συμβούλων. Πρώτο άπ' όλα βέβαια τό 'Υφυπουργείο Νέας Γενιάς, όπου όχι μόνο όλοι οι ειδικοί σύμβουλοι του 'Υφυπουργού προέρχονται άπό την «πέραν» του ΠΑΣΟΚ 'Αριστερά, αλλά αντίστοιχη σύνθεση παρουσιάζει και ή κατώτερη στελέχωση. Αυτή ή ύπερσυσσώρευση λειτουργεί βέβαια στο έν λόγω ύφυπουργείο μέχρις ενός σημείου και σαν άυτοσκοπός. 'Ισως όμως άπλώς είναι ή πιό όρατή πλευρά του φαινομένου.

Γιατί και στο ύπουργείο Οικονομικών, στο ύπουργείο Παιδείας, στο ύπουργείο 'Εσωτερικών, τή Γενική Γραμματεία Τύπου κλπ. συναντάμε στελέχη τής ίδιας προέλευσης στις θέσεις ειδικών συμβούλων. Τό ίδιο

ισχύει και για διεθυντικά πόστα σέ κρατικά κέντρα έρευνών, για θέσεις στο έπιτελείο των μέσων ενημέρωσης και, φυσικά, για τις ελληνικές υπηρεσίες τής ΕΟΚ πού κατακλύζονται άπό διανοούμενους τής άνανέωσης κυρίως στα κατώτερα κλιμάκια τους, αλλά όχι μόνο σ' αυτά. 'Εδώ βέβαια ή άρχή έγινε επί Ν.Δ. και έχει σχέση με τό γεγονός ότι την εποχή εκείνη τό ΚΚΕ έσωτ. ήταν υπέρ τής ένταξης σέ αντίθεση με τό ΠΑΣΟΚ και τό ΚΚΕ.

'Αν στα προηγούμενα προσθέσουμε και τις πληροφορίες για τον τρόπο συγκρότησης του σχεδιαζόμενου ύφυπουργείου έπιμόρφωσης υπό τον υιόν Παπανδρέου, θά σηματούσουμε την εικόνα μιας συνειδητής κυβερνητικής έπιλογής. 'Η συγκρότηση αυτή θά έπιτύχει βέβαια μόνο έφόσον ξεπεραστούν οι αντίθεσεις των «άκτιβιστών» του 'Υφ. Νέας Γενιάς με τους «διανοουμενιστές» τής 'Επιμόρφωσης, αντίθεσεις πού τελευταία έχουν ένταθεί.

Παρ' όλη όμως την έκταση του φαινομένου, τά στελέχη αυτά βρίσκονται σέ κάθε περίπτωση στο περιθώριο των έσωτερικών αντιθέσεων τής κυβερνητικής παράταξης. 'Ετσι κι άλλως είναι «ξένο σώμα» ως προς τό στελεχικό δυναμικό του ΠΑΣΟΚ πού έπανδρώνει κατά προτεραιότητα τις πολιτικές θέσεις του κράτους. Χωρίς κανένα προς τό παρόν έρεισμα στον κομματικό μηχανισμό, βρίσκονται κυριολεκτικά στο έλεος του προϊστάμενου ύπουργού και άκολουθούν κατά κανόνα την τύχη του.

Ο προεκλογικός άντιπασοκισμός

Είναι προφανές ότι τά στελέχη πού ένωματώθηκαν στην κρατική έξουσία ύποχρεώθηκαν να άποσιωπήσουν, να άναθεωρήσουν ή και να έγκαταλείψουν πλήρως όρισμένες τουλάχιστον άπό τις πολιτικές θέσεις τής προηγούμενης ιστορίας τους. Στή συντριπτική τους πλειοψηφία τά στελέχη αυτά είχαν ένα παρελθόν πολεμικής προς τό ΠΑΣΟΚ. Αυτήν τους την πολεμική όχι μόνο δεν την υπέστελαν στην προεκλογική περίοδο, όταν δηλαδή είχε διαγραφεί ή πιθανότητα μιας κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, αλλά αντίθετα, είχαν δημόσια τοποθετηθεί κατά τής ψήφησης του ΠΑΣΟΚ και μάλιστα κατά τρόπο άκραιο, κατηγορηματικό και συχνά έμπαθη.

Διαβάζουμε έτσι σέ ένα προεκλογικό μανιφέστο, τό όποιο προσυπογράφουν πολλοί σημερινοί ειδικοί σύμβουλοι:

«Τό ΠΑΣΟΚ με την υιοθέτηση και την προβολή συντεχνιακών, αντιφατικών κοινωνικών συμφερόντων, τον ύπερσυνκεντρωτισμό, τον ήγεμονισμό, την προσωποκρατική δομή και την άρχηγική πρακτική του, άναπαράγει την άστική πολιτική και, ως έκ τούτου, δεν συνδέει οργανικά τις πολιτικές και τις κοινωνικές δυνάμεις του σοσιαλισμού. Με τή συνολική του πολιτική όχι μόνο δεν άνοίγει τό δρόμο προς τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό, αλλά και ύποβιβάζει

τή σοσιαλιστική αλλαγή σε άθροισμα συνθημάτων και συμψηφισμό μισθολογικών αυξήσεων και παροχών».

Ο σημερινός ειδικός σύμβουλος του ύφυπουργείου Νέας Γενιάς Π. Ευθυμίου λίγο πριν τις εκλογές κατηγορηματικά καταδικάζει κάθε φιλική προς το ΠΑΣΟΚ στάση, γιατί, όπως γράφει στον «Πολίτη» Νο 45: «Δέν έχουμε επομένως εδώ να κάνουμε με μιά κριτική υποστήριξη αλλά με μιά ακριτή και ανιστόρητη παραίτηση από τό δικαίωμα τής Άριστεράς να υπάρχει ως τέτοια. Η άποψη τής «κριτικής υποστήριξης» στό ΠΑΣΟΚ με σκοπό τήν «έθνική ολοκλήρωση» είναι άποψη αυτοκαταργητική τής Άριστεράς. Καί σηματοδοτεί τό «σημείο χωρίς επιστροφή» τής κρίσης».

Ο επίσης ειδικός σύμβουλος Τ. Παππάς στον Πολίτη Νο 44 θά καταφερθεί με εμπάθεια κατά τού ΠΑΣΟΚ και τής ηγεσίας του δίνοντας τόν δικό του περι «Αλλαγής» όρισμό:

«Είναι ή περίπτωση όπου ο μη προνομιούχος καθηγητής Πανεπιστημίου συνενώνεται με τόν μη προνομιούχο Άρχιεπίσκοπο Σεραφείμ (χωρισμός εκκλησίας και κράτους) και βαδίζουν για ένα σοσιαλισμό, που δέν έγινε στις 18 (Νοεμβρίου 1974) αλλά πρόκειται να γίνει με τόν τρόπο του. Αυτούς τούς παράξενους σοσιαλισμούς, τό σύνθημα τής πώσης τής δεξιάς δέν τούς αντιμετώπιζει, αλλά οδηγεί τό εκλογικό σώμα σε διαβρωση και άσαφείς έθισμούς».

Άς άρκεστούμε σ' αυτά τά παραδείγματα.

Η Άλλαγή και ή αλλαγή απόψεων

Η απλή διαπίστωση τής αλλαγής τών απόψεων αυτών τών στελεχών, όχι μόνο δέν λύνει τό πρόβλημα, αλλά, αντίθετα, δημιουργεί περισσότερα ερωτηματικά. Έδώ έχουμε να κάνουμε με περιπτώσεις ανθρώπων που άμφισβητούσαν συνολικά τό όραμα τής Άλλαγής και προεξοφλούσαν τήν άποτυχία τής κυβέρνησης τού ΠΑΣΟΚ. Τί συνέβη τότε αυτή τήν όριακή για τά πολιτικά πράγματα ήμέρα τών εκλογών και μετεστράφη άρδην ή πολιτική στάση τους; Καί ακόμη, πώς είναι δυνατόν να συλλειτουργούν άρμονικά με τό ΠΑΣΟΚ σε μιά εποχή που ή κυβέρνηση τού «άρθρου 4» και τής συμφωνίας παραρτήσεων τών βάσεων έχει προχωρήσει σε πρωτοβουλίες με σαφή αντίλαϊκό χαρακτήρα και πρόδηλα έκτός πλαισίου τής οποιασδήποτε έκδοχής τής Άριστεράς;

Η πρώτη απάντηση που θά μπορούσε να δοθεί - και δίνεται άλλωστε - είναι ότι βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα φαινόμενο μαζικής επιδημίας καριερισμού. Είναι ιστορικά κοινότατο και επαναλαμβανόμενο γεγονός ή μετεκλογική διόγκωση τού

στρατόπεδου τού νικητή από κάθε λογής όψιμους υπερασπιστές του. Αυτή άλλωστε είναι ή περίπτωση χιλιάδων αντιδραστικών που έσπυσαν να πυκνώσουν τις τάξεις τής Άλλαγής τήν έπαύριο τής νίκης τής, εισρέοντας μαζικά στις οργανώσεις τού ΠΑΣΟΚ αξιώνοντας μερίδιο στά λάφυρα.

Όμως οι περιπτώσεις τών άριστερών διανοούμενων στις όποιες αναφερόμαστε ξεφεύγουν άπ' τόν κανόνα αυτό. Όχι μόνο δέν πέρασαν από τήν ταπεινωτική διαδικασία τών κλαδικών, αλλά και σήμερα διακηρύσσουν τήν πολιτική τους αυτονομία

στην υπόθεση τού ριζοσπαστικού μεταρρυθμισμού και τελικά ούτε στό ίδιο τό ΠΑΣΟΚ». (Προοπτική, τεύχος, 9, Ιούνης-Ιουλής 1983).

Δέν χρειάζεται να είναι κανείς ιδιαίτερα καχύποπτος για να διαπιστώσει ότι ή άποψη περι «αυτόνομίας» τών στελεχών αυτών είναι διάτρητη. Για α'τούς τούς ίδιους ή άποψη αυτή έρχεται γάντι, έπιλίει τήν αντίφαση ανάμεσα στό πριν και τό τώρα, ανάμεσα στην καθημερινή τους πρακτική και τις ιδέες που υποτίθεται ότι φυλάνε βαθιά στή σκέψη τους. Άλλά δέν χρειάζεται να τό ψάξει κανείς πολύ για να διαπι-

από τό ΠΑΣΟΚ και τήν ανεξαρτησία τους από τις κυβερνητικές επιλογές.

Προσοχή στή λέξη αυτονομία: γι' αυτούς είναι ή λέξη-κλειδί, ή διασφάλιση τού δισπόστατου τών ιδιοτήτων τους, να είναι στελέχη τής Άριστεράς και ταυτόχρονα κρατικά στελέχη στην ύπηρεσία τού ΠΑΣΟΚ. Ο Σ. Λυγερός, εκπρόσωπος τής «επαναστατικής άριστεράς» στό ύφυπουργείο τύπου και πληροφοριών, διατυπώνει με διαύγεια αυτή τή θέση:

«Όποιος στό όνομα τών κυβερνητικών επιλογών άπαλλοτριώνει τήν αυτονομία του... μπορεί θραυπρόδεσμα να διευκολύνει τήν κυβέρνηση και να γίνεται άρεστός, αλλά όσο κι αν φαίνεται περιεργό δέν προσφέρει καλές υπηρεσίες

στώσει ότι αυτή ή «αυτόνομία» τους παραείναι «σχετική», ότι ολοένα και περισσότερο υιοθετούν τά στρατηγικά όραματα τού ΠΑΣΟΚ και άπολογούνται για τό κυβερνητικό έργο.

Γιατί ο ίδιος ο «αυτόνομος» Σ. Λυγερός είναι που θά γράψει στό άρθρο του στην Προοπτική που ήδη αναφέραμε: «Παρ' όλες τις άρνητικές πλευρές που έπεσήμανα, ο συνολικός άπολογισμός είναι πολλαπλά θετικός και θά πρέπει να γίνει θετικότερος. Δέν είναι υπερβολικός ο ισχυρισμός ότι ή ανάληψη τής κυβερνητικής έξουσίας από τό ΠΑΣΟΚ αποτέλεσε για τήν ελληνική κοινωνία ένα στρατηγικής σημασίας βήμα προς τά μπροστά».

Στό ίδιο τεύχος τής Προοπτικής, ή Τ. Μοροπούλου (ύφυπουργείο Νέας

Γενιάς, σύμβουλος παρά τω ύφυπουργώ) υιοθετεί πιά άκραιές διατυπώσεις σύγκλισης με τά στρατηγικά όραματα τού ΠΑΣΟΚ, γράφοντας ότι: «στόν τόπο μας οι θαυούδουποι «ισμοί» δέν εύδοκίμουν, δέν ταιριάζουν με τό κλίμα μας, ούτε με τά χρώματά μας ή «άλλαγή», άς πούμε, είναι μιά λέξη ελληνική».

Και λίγο πιά κάτω: «Τόν Τρίτο Δρόμο τόν άνοίγουμε έμεις».

Οι «αντιφάσεις» τού κράτους και ή συνοχή μιάς πολιτικής θέσης

Τά ίδια τά στελέχη στά όποια αναφερόμαστε έπιμένουν ότι δέν υφίσταται καμία άντινομία στην εξέλιξη τους. Καί πράγματι, ή μη προσχώρησή τους στό ΠΑΣΟΚ μπορεί να έρμηνευθεί σαν συνεπής προς τό παρελθόν τους στάση. Άλλά τότε, ή στρατεύσή τους στην κυβερνητική πολιτική που μπορεί να άποδοθεί;

Η λύση τού γρίφου πρέπει να άναζητηθεί στον τύπο τού προεκλογικού (και μετεκλογικού) «αντιπασοκισμού» τους. Η κριτική που άπηύθυναν προεκλογικά στό ΠΑΣΟΚ στεκόταν, όπως είδαμε στό απόσπασμα από τό προεκλογικό «μανιφέστο», στην αντιφατικότητα, τήν άσυνέπεια, τόν υπερσυγκεντρωτισμό, τόν άρχηγισμό τού κόμματος αυτού. Αυτή λίγο-πολύ ήταν έξάλλου ή κριτική κι ολοκλήρης τής παραδοσιακής άριστεράς. Λόγος λοιπόν για σύμπλευση με τό ΠΑΣΟΚ προεκλογικά δέν υφίσταται.

Είναι χαρακτηριστικό, ότι ή φωνή τού Άντρεά Παππά, συναγωνιστή και συνεργάτη πολλών από τούς σημερινούς κυβερνητικούς συμβούλους έμεινε άπελπιστικά μόνη πριν τις εκλογές, όταν πρώτος σάλπισε τό προσκλητήριο τής «κριτικής υποστήριξης». Δέν είχε σημαίνει ακόμα ή ώρα.

Με τις εκλογές όμως συντελείται ή αντίστροφή. Αυτά που θεωρούνταν άπαγορευτικά στοιχεία στό ΠΑΣΟΚ-κόμμα, μετατρέπονται σε στοιχεία γόνιμα και έκμεταλλεύσιμα στό ΠΑΣΟΚ-κυβέρνηση. Η άσυνέπεια και ή αντιφατικότητα, όταν διαπιστώνεται ότι τό ΠΑΣΟΚ σταθεροποιείται στην άσκηση τής πολιτικής έξουσίας, συγκροτούν τώρα ένα προνομιακό πεδίο παρέμβασης: «... κάποιιο άριστεροί παλεύουν για τήν τεκμηρίωση μιάς άριστερης πρότασης μέσα στό σύνολο τών αντιφάσεων τής κυβερνητικής πολιτικής», μάς λέει ο Πέτρος Ευθυμίου (Σχολιαστής 3).

Η προεκλογική καταγγελία ότι τό ΠΑΣΟΚ δέν έχει πρόγραμμα, αλλά «άθροισμα συνθημάτων» μεταμορφώνεται λοιπόν τώρα σε χειροπιαστή εύκαρία να «φτιάξουμε έμεις» τό πρόγραμμα τής Άλλαγής. Η ίδια άλλωστε ή πρόσκληση που άπηύθυνε ή κυβέρνηση δέν αποτελεί τάχα τήν άναίρεση τής αντιδημοκρατικού-

τητας του ΠΑΣΟΚ σαν κόμμα; Ίδου ο κρατικός μηχανισμός που με τον πλουραλισμό του υπερβαίνει την κομματική στενομυαλιά και οδηγεί μέχρι και τη συγκρότηση των δυνάμεων που θα τον ανατρέψουν.

Ο πυρήνας όμως της προβληματικής που αποκαθιστά τη συνέχεια της προ- και της μετεκλογικής στάσης πρέπει να αναζητηθεί στην ίδια την αντίληψη για την ελληνική κοινωνία. Από πολιτικά έντελώς διαφορετικούς χώρους της Αριστεράς τα στελέχη αυτά υποστήριζαν μία συγκλίνουσα άποψη για τον «υπανάπτυκτο» και «μεταπρατικό» χαρακτήρα της ελληνικής κοινωνίας. Αλήθεια, πόσο μακριά απ' την πρωθυπουργική ρήση, ότι η κυρίαρχη τάξη στην Ελλάδα είναι οι μεσαζόντες, βρίσκεται η παρακάτω διατύπωση:

«Η θέση της Ελλάδας στον παγκόσμιο καταμερισμό της εργασίας, ο χαρακτήρας του κυρίαρχου κεφαλαίου, οι σχέσεις που συναρδώνουν τον κοινωνικό σχηματισμό και το είδος ανάπτυξης που ακολουθήθηκε διαμόρφωσαν μία κοινωνία που συνέχεται από ένα πλέγμα μεταπρατικών σχέσεων σ' όλα τα επίπεδα... Άστοι, αγρότες, εργάτες και μικροαστοί έμποροι, έπιστήμονες, εργολάβοι και πολιτεντές, δεξιοί άριστοι και κεντρώοι, εργοδότες και εργαζόμενοι είναι μεταξύ τους φίλοι, γνωστοί, ξαδέφτρα ή κουμπάροι... Μέσα από μεσιτείες, προίκες, μίζες,

κουμπαριές και λαδώματα, το έθνικό εισόδημα ανακατανέμεται και μετά τη δεύτερη ή τρίτη απογευματινή δουλειά άτονούν ή εξαφανίζονται οι κοινωνικές διαφορές». (Τ. Μορόπουλου *ei als*, στον Πολίτη τ. 39).

Αυτή η θέση για τον «υπανάπτυκτο» και «μεταπρατικό», χαρακτήρα της ελληνικής κοινωνίας κυριαρχεί στις αναλύσεις όχι μόνο των συγκεκριμένων διανοούμενων που ένωματώθηκαν στην πολιτική έξουσία, αλλά και στο σύνολο της ελληνικής Αριστεράς. Τόσο το ΚΚΕ, όσο και το ΚΚΕ έσωτ. επαναλαμβάνουν σε όλους τους τόνους παραλλαγές αυτής της θέσης. Το όραμα της ανάπτυξης και της αναγκαιότητας προς το αυτό δημοκρατίας, τα όραματά δηλαδή της σημερινής έξουσίας, αποτέλεσαν τον θεμέλιο λίθο της στρατηγικής της παραδοσιακής Αριστεράς.

Τά κόμματα, οι ομάδες, τα περιοδικά

Νά γιατί, ενώ από τη σκοπιά του κρατικού μηχανισμού το πολιτικό φαινόμενο που περιγράφουμε παραμένει δευτερεύον και περιθωριακό, για τον ίδιο το χώρο της Αριστεράς είναι σημαντικό. Είναι το πιο δραματικό όρατο στοιχείο της άμχανιας της Αριστεράς που στέκει μπρός στο ΠΑΣΟΚ εύνοχισμένη κι άλλη βλέποντας τα δικά της όραματά να γίνονται πολιτική πράξη, ή όποια δέν

οδεύει όμως σε κανέναν σοσιαλισμό.

Η πολιτική έπιλογή της στελέχωσης του κρατικού μηχανισμού συνδέεται άμεσα με τα γενικότερα στοιχεία που περιγράφουν τον μετεκλογικό πολιτικό χάρτη της Αριστεράς. Συνδέεται άμεσα με την ουσιαστική διάλυση της οργάνωσης έπιστημών του ΚΚΕ έσωτ., της πιο δραστηρίας οργάνωσης αυτού του κόμματος. Συνδέεται επίσης με τη διάλυση, την επόμενη των εκλογών, όλων των σχημάτων που φιλοδόχησαν να παίξουν μέσα στην Αριστερά και πέρα από τα δύο Κ.Κ. κάποιο αυτόνομο μικρό ή μεγάλο ρόλο, απ' την Ε.Δ.Α. τις πρωτοβουλίες των άνένταχτων, ως την επαναστατική άριστερά. Συνδέεται και με τη σημερινή δυσπραγία των κινήσεων, περιοδικών και ομάδων που φιλοξένησαν και γαλούχησαν αυτές τις άποψεις.

Μόνο το ΚΚΕ μοιάζει αλώβητο απ' το φαινόμενο. Πράγματι, αν εξαίρεσει κανείς την παραδοσιακή πολιτική στελέχωση των «κόκκινων δήμων» με «κόκκινους τεχνοκράτες», φαίνεται ότι η προσχώρηση σε υπεύθινες κρατικές θέσεις δέν αντιμετωπίζεται απ' τα μέλη του ΚΚΕ. Πρώτα-πρώτα αυτό οφείλεται στην έπιφυλακτικότητα που διακατέχει το ΠΑΣΟΚ άπέναντι στο ΚΚΕ και τον κίνδυνο που διακρίνει στη συμπαγή του οργάνωση. Κυρίως όμως το γεγονός αυτό πρέπει να άποδοθεί στο γεγονός ότι το ΚΚΕ δέν χαρίζεται έτσι εύκολα στο ΠΑΣΟΚ. Έπι-

διώκει μία «συντεταγμένη» διαπλοκή με την κρατική έξουσία, έστω και άλα γαλλικά. Γι' αυτό και δέ χάνει εύκαιρια να ζητά συμμετοχή «κορυφής» στην κυβέρνηση και ιδιαίτερα στις στιγμές έντονων πολιτικών αναμετρήσεων, δηλαδή όταν όξύνει τον αντιπολιτευτικό του τόνο και διαγράφεται το ένδεχόμενο να διαρραγούν οι δεσμοί του με τους σοσιαλιστές.

Κυριαρχεί λοιπόν στο σύνολο σχεδόν της Αριστεράς το αίτημα της συμμετοχής στις κυβερνητικές ευθύνες. Και ταυτόχρονα κυριαρχεί η ιδεολογία του «πολιτικού πραγματισμού», της «τριβής με την πραγματικότητα». Αυδια λίθος για την Αριστερά αναδεικνύεται η ικανότητά της να προσφέρει στην «υπόθεση της Άλλαγής». Δικαιωμα ύπαρξης έχει μόνο αυτός που μπορεί έδώ και τώρα να διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις στα συγκεκριμένα προβλήματα της κρατικής πολιτικής.

Είναι δύσκολο να άποτιμήσει κανείς σήμερα στο σύνολό τους τις συνέπειες που έχει η στενή διαπλοκή της Αριστεράς με τον κρατικό μηχανισμό. Το βέβαιο όμως είναι ότι η «Αριστερά» και η «κρίση» της περιγράφουν τελειώς διαφορετικά πράγματα από αυτά που συνηθισαμε να έννοούμε με αυτές τις λέξεις.

Τάκης Μαστραντώνης
Γιάννης Μηλιός
Δημήτρης Ψαρράς

Μιά συνέντευξη..... πού δέν έγινε

Ξεκινώντας την έρευνα που παρουσιάζουμε σήμερα, θεωρήσαμε άπαραίτητη τόσο την άποψη της κυβέρνησης όσο και των ίδιων των στελεχών της Αριστεράς που συμμετέχουν στις κυβερνητικές ευθύνες. Άπευθυνθήκαμε πρώτα απ' όλα στον Κώστα Λαλιώτη για δύο λόγους: Καταρχήν επειδή είναι αυτός που έχει επιλέξει τους συνεργάτες του κατά πλειοψηφία από το χώρο της Αριστεράς και κατά δεύτερο λόγο επειδή συνδυάζει την ιδιότητα του ύφυπουργού μ' αυτήν του μέλους του Έκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ, είναι έπομένως κατά τεκμήριο άρμόδιος να δώσει μία πολιτική έρμηνεία στο γεγονός.

Είχαμε δύο συναντήσεις μαζί του. Στην πρώτη, του εκθέσαμε το θέμα και του υποβάλαμε τέσσερις γραπτές έρωτήσεις (τις όποιες δημοσιεύουμε πιο κάτω). Μας δήλωσε ότι το θέμα τον ενδιαφέρει και θέλει να άπαντήσει, αλλά έπισημανε κάποια εμπόδια. Είπε ότι πρόκειται για κάτι που έγινε στην πράξη, χωρίς να προύπάρχει κάποια σαφής πολιτική κατεύθυνση, και ότι δυσκολεύεται να άπαντήσει για να μη θεωρηθεί ότι προκαταλαμβάνει τη διαδικασία σύνταξης των προσυνηδριακών ντοκουμέντων. Μας ζήτησε μία πίστωση

χρόνου για να συνεννοηθεί με το κόμμα αν μπορεί να μας δώσει συνέντευξη. Ήθελε επίσης να συνεννοηθεί με τους συνεργάτες του, για τους όποιους το θέμα είναι κάπως λεπτό.

Στη δεύτερη συνάντηση, ο κ. Λαλιώτης μας έξηγησε ότι μετά τη συνεννόηση με το κόμμα δέν πρόκειται να άπαντήσει παρότι θεωρεί «έλκτικό» το θέμα.

Έξίσου άκαρπη απέβη η προσπάδιμα μας να συζητήσουμε με κάποιο απ' τα στελέχη της Αριστεράς που επανδρώνουν τον κρατικό μηχανισμό.

Λυπούμαστε που η έρευνά μας ίσως φανεί μονόπλευρη αλλά η ευθύνη δέν είναι δική μας. Πιστεύουμε πάντως ότι δέν πρέπει να υπάρχουν θέματα ταμπού και έλπίζουμε ότι σύντομα δά ολοκληρωθούν τα προσυνηδριακά ντοκουμέντα του ΠΑΣΟΚ ώστε να ύπάρξει τόσο η κυβερνητική άποψη όσο και η γνώμη των ίδιων των ενδιαφερομένων στελεχών. Σ

Οι έρωτήσεις

1. Πώς έξηγητε το γεγονός ότι οι στενότεροι συνεργάτες σας προέρχονται από πολιτικούς χώρους πέραν του ΠΑΣΟΚ, και συγκεκριμένα απ' τα κόμματα της παραδοσιακής άριστεράς και το χώρο των άνέντα-

χτων;

Κανείς βεβαίως δέν αντιμετωπίζει σοβαρά τις αιτιάσεις της δεξιάς ότι το ΠΑΣΟΚ δέν διαθέτει αξιόλογα στελέχη. Πρόκειται λοιπόν για μία συνειδητή κυβερνητική έπιλογή και άν ναί πού στοχεύει;

2. Η άνάλυση κάποιων σημαντικών πολιτικών ευθύνων δέν συμβάδισε με την προσχώρηση στο ΠΑΣΟΚ αυτών των στελεχών. Δέν δημιουργεί προβλήματα αυτή η άναντι-

στοιχία:

Πρός ποιά κατεύθυνση επιδιώκετε να λυθεί, ένόψει μάλιστα του Συνέδριου του Κινήματος;

3. Σε πολλές άπ' αυτές τις περιπτώσεις βρισκόμαστε μπροστά στο φαινόμενο άνθρωποι που προεκλογικά άντιμάχονταν μετωπικά το ΠΑΣΟΚ, με άκραία μάλιστα φρασεολογία, να στρατεύονται στις κυβερνητικές γραμμές ύποστηρίζοντας όμως την προσωπικά πολιτική τους άυτονομία. Επειδή γνωρίζουμε πρόσωπα και πράγματα ξέρουμε ότι στη συντριπτική τους πλειοψηφία δέν ήταν ούτε ό μικροπολιτικός ύπολογισμός ούτε ό καιροσκοπικός καριερισμός που επικράτησαν. Πρόκειται για μία καθαρά πολιτική έπιλογή που συνοπτικά όνομάστηκε «κριτική ύποστήριξη». Άπ' τη δική σας πλευρά πόσο κριτική και πόσο ύποστήριξη αισθάνεστε αυτή τη στάση;

4. Τον τελευταίο καιρό, με άφορη κυρίως τη διαγραφή του Καργόπουλου και τη σύσκεψη στελεχών του κινήματος γράφτηκαν πολλά για την άυστηρή αντιμετώπιση των διαφορετικών άποψων στο έσωτερικό του ΠΑΣΟΚ και άναμίχθηκε και το δικό σας όνομα ως ύποστηρικτή της «σκληρής» γραμμής. Πώς συνδυάζεται αυτή η στάση με τον «πλουραλισμό» που διαπιστώνουμε στη στελέχωση και την πολιτική του Ύφυπουργείου;